

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 22. Circa Voti Dispensationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Secl. II. De Præcepto II. Problemata. 183

rissæ spirituali carent iurisdictione. Vt probat Sanch. multis relatis, lib. 6. sum. cap. 1. num. 17. Sed potestas irritandi Vota in iurisdictione fundatur: Ergo carentes iurisdictione potestate dominatiua carent: Ergo nulla Monialium Vota poterunt irritare. Sic plures docti viri, apud Santium citatum.

600
Possunt omnia Vota Monialium, (vti Prælati Regulares omnia subditorum Regularium) commutare. Quia Moniales Votum obedientie Abbatissis vel Priorissis, sicuti Regulares suis Prælati emittunt. Ità Sayr. in Clau. lib. 6. cap. 10. num. 7. & 13. Sanch. pluribus relatis, lib. 4. sum. cap. 3. num. 19. Lessi. lib. 2. cap. 40. dub. 18. num. 13. Suar. lib. 6. de Voto, cap. 7. in fine. Consentit ex parte Palaeus tom. 3. tract. 1. §. d. 1. pun. 8. num. 7.

601
Huius mentem sector affirmans, Abbatissas sola ea Vota posse irritare, quæ domesticæ gubernationi obesse possunt. Quia Abbatissæ nullam aliam in Moniales potestatem habent nisi domesticam, & politicam, & in ordine ad bonum temporale domus & familiæ. Neque Moniales ei obedire promittunt, nisi in his rebus, quæ hanc domesticam, ac politicam gubernationem spectant, vt ipsemet Sanch. probat lib. 6. sum. cap. 1. n. 20. & num. 17. Ergo solummodo irritare poterunt, Vota hanc gubernationem domesticam spectantia. Quia solum in hac parte Superiores sunt, & Monialium voluntatem habent subiectam. Mecum Azor. part. 1. l. 1. cap. 17. q. 3. ad finem.

CAPVT XXII.

Circa Voti Dispensationem.

PROBL. CXXXVII.

Si petens dispensationem Voti, illamque concedens, bona fide procedant, existimantes, causam adesse legitimam: valet, & non valet, dispensatio.

602
CERTVM est Dispensatione Voti obligationem cessare. Quia dispensans relaxat Votum Dei nomine, quod per Votum debetur. Et sicut, facta creditoris remissione, vel vices illius habentis debitum extinguitur: sic facta huiusmodi relaxatione, seu remissione, vices Dei habentis, Votum cessat. Hanc autem relaxationem actum esse iurisdictionis spiritualis Ecclesiasticæ à Christo Domino Petro, eiusque successoribus concessæ. Mat. 16. Quodcumque solueris super terram, erit solutum & in celis. Vt verò hæc dispensatio licita, ac valida sit, causam iustam expostulare. Quia cum nomine Dei fiat, in tantum fieri poterit, & valebit, in quantum Deus ipse consenserit. At Deus nequaquam est censendus consentire in sui debiti remissione absque causa facta, nam talis remissio irrationabilis est, & rectæ Ecclesiæ administrationi præiudicans: Ergo dispensatio ad sui valorem iustam causam expostulat. Certis hisce præmissis, quæ fierim, an si petens dispensationem, illamque concedens, bona fide procedant, existimantes Escob. & Menz. Theol. Moral. Tom. IV.

causam legitimam adesse, valeat dispensatio, nec teneatur dispensatus ad Votum suum redire, deprehensa causa insufficientia?

603
Valeret equidem dispensatio. Quia æquitati est consonum ad sedandos scrupulos, pacandæque conscientias, & Ecclesiæ rectam gubernationem, vt Deus remissionem Voti nomine ipsius bona fide factam approbet, ac confirmet. Si enim cum causa dubia existit ad dispensandum, potest Prælati validè, & licitè dispensare: (vt docet Laym. l. 4. tr. 4. c. 8. n. 5. Sanch. l. 4. sum. c. 4. §. n. 10. & alij) à fortiori id poterit, cum tam imple quam subditus credunt legitimam dispensationis causam adesse. Sic Lessi. lib. 2. cap. 40. dub. 1. num. 119. Sanch. lib. 4. sum. cap. 44. num. 10.

604
Minimè valet. Quia ad sedandos scrupulos, & pacandas conscientias id non est necessarium: sufficit enim quod præsumatur, legitimam esse dispensationem: quod rectè præsumi potest, quoties conceditur ex causa, quæ legitima existimatur: imò ex causa quæ dubia est. Nam stantè hac præsumptione, tutus est dispensatus, ac securè procedit. Quod verò dispensatio, detecta nullitate causæ subsistat, neque ad rectam gubernationem, neque ad scrupulos vitandos, sedandæque conscientias expedit: sed potius expedit contrarium, ne Deus censeatur, errori fauere. Ità Salas, Basil. quos citat, & sequitur Caltr. Palaeus tom. 1. tract. 3. de leg. d. ult. pun. 8. §. 2. num. 5.

605
Verius crediderim, ob causam existimatam legitimam, sed in re illegitimam minimè subsistere dispensationem: esto dispensans, & dispensatus excusentur à culpa. Quia iura & Doctores clamant ad dispensationes valorem causam legitimam veram requiri, ergo causa non vera sed apparens minimè sufficit.

PROBL. CXXXVIII.

Leuitas in vouendo: est, & non est sufficiens dispensationis causa.

606
PRæmitto, illas esse sufficientes dispensationis causas, quæ Voti obstant executioni. Quia cum obligatio exequendi Votum cedat in Dei honorem, & in vouentis utilitatem, non est censendus Deus illius remissioni consentire, nisi addit causa huius executionis obligationem impediens. Causa verò obstantes executioni Voti sumuntur tam ex modo vouendi, si imprudenter, temerè, & absque perfecta deliberatione votum sit emissum, quod contingere potest, eo quod in tenera ætate votum quis conceperit, vel quia interueniente metu, in tristitia, aliaque passione, vel errore circa causam impulsivam vouit: vel quia causa, ex qua motus fuit, ad vouendum cessauit. Nam in præfatis casibus regulariter vouens periculo subest, votum violandi Suar. ex communi Doctorum l. 6. de Voto, c. 17. num. 8. Quæsierim verò, si contingat, sic vouentem specialem difficultatem exequendi votum non habere, nec specialem periculo subesse, illud violandi: an eo solum, quod immaturè, & imperfectè deliberatione votum emiseric, habeat sufficientem causam dispensationem impetrandi?

607
Minimè habet. Quia cessante graui difficultate

Non est leui-
tas in vouen-
do causa suf-
ficiens.

tate exequendi Votum grauius transgressio-
nis periculo, nulla est causa obftans execu-
tioni Voti. At omnes Doctores sentiunt, cau-
sam legitimam dispensationis illam tantum ef-
fe, quae Voti executioni obftat: Ergo defe-
ctus plenae libertatis in vouendo, non dat suf-
ficientem dispensandi causam. Sic Valent. 2. 2.
d. 6. quest. 6. puncto 7. Suar. lib. 6. de Voto, cap. 17.
num. 14. fatus: Licet Votum fuerit temere fa-
ctum, si tamen non nocet, sed potius vtile in-
uenitur: non erit illa sufficiens causa tollendi
Votum. Fauent Lessi. lib. 2. cap. 40. dub. 17. n.
120. & Layman. lib. 4. tractat. 4. cap. 8. num. 5.
asserentes, leuitatem in vouendo praestare faci-
liorem dispensationis impetrationem. Tacite
enim insinuant, leuitatem non praestare cau-
sam sufficientem, sed supposita aliunde causa
sufficiente, praestare, vt facilius concedatur.

608 *Est sufficiens
causa.* Habet, sufficientem causam dispensandi.
Quia Doctores aequè assignant pro causa ad
dispensandum in Votis facilitatem in vouen-
do, & perfectae libertatis defectum: ac assignant
difficultatem exequendi Votum, & periculum
violandi illud. Sed grauis difficultas exequendi
Votum, & periculum violandi illud, est suffi-
ciens dispensationis causa: Ergo etiam erit suf-
ficiens causa leuitas in vouendo, & defectus
plenae libertatis Ita Nauar. cap. 12. sum. num. 25.
& 17. Azor. part. 1. l. 1. cap. 15. quest. 5. Ludou.
Eop. part. 1. Instr. cap. 49. Arag. 2. 2. quest. 88. art.
1. concl. 3. Sa. verb. Voti irritatio, num. 9. Bonac.
tom. 2. d. 4. quest. 2. puncto 7. §. 4. num. 14. Palaus
tom. 3. tractat. 15. d. 1. punct. 9. num. 7. & alij.

609 *Verius hoc
credo.* Verius credo, defectum perfectae, & maturae
deliberationis vnde cumque proueniat, praebere
sufficientem causam dispensationi. Admitto
namque ex prima sententia, causam sufficien-
tem ad dispensandum debere executioni Voti
obstare, sed abnego, defectum plenae delibera-
tionis non esse huiusmodi. Per se enim obstat,
cum Votum emittitur, licet postea non obstat,
sed id est per accidens. Monuerim tamen licet
defectus plenae ac perfectae deliberationis praer-
stet sufficientem dispensationis causam, sed non
semper, sed raro eam praestare sic absolute, vt
sufficiat ad Votum omnino relaxandum abs-
que aliqua commutatione. Prudentis enim ar-
bitrio spectanda est tum grauitas Voti, tum
causa, ex qua defectus libertatis est ortus: &
ex illis iudicandum, num possit absoluta dis-
pensatio concedi, an potius debeat admitti
commutatione geri: Mecum Sanch. lib. 4. sum.
cap. 45. num. 28. & Suar. lib. 6. de voto, cap. 17. n.
8. & 14.

PROBL. CXXXIX.

*Praelatus Regularis potest, & non potest, po-
testate Ordinaria, in Nouitiorum votis
dispensare.*

610 *Quinam ha-
beant dispen-
sandi Vota
Ordinariam
potestatem.* Certum est, Praelatos habentes iurisdic-
tionem quasi Episcopalem potestatem habere
dispensandi in omnibus Votis suorum sub-
ditorum, nisi aliqua sint specialiter reseruata.
Quocirca non solum Pontifex, sed Archiepis-
copus, Episcopus, Legatus à latere in sua Pro-
uincia, summi Pontificis Penitentiarius, Capi-

tulum, sede vacante, Praelati Regulares exem-
pti, Abbates habentes propriam Diocesim, po-
testatem ordinariam habent dispensandi in
omnibus Votis, quae reseruata non sint. Quia
id rectè Ecclesiae gubernationi conuenit. Pato-
chus nullo modo huiusmodi potestatem obti-
net. Quia iurisdictione in foro externo ad
dispensandum requisita non gaudet. Quae-
rim autem speciatim de Nouitiis, à quonam eor-
um Vota sint dispensanda? & suppono posse
ab Episcopo dispensari, si quidem ab eius iurisdic-
tione poenitus exempti non sunt. Sed an ab
Episcopo Antiquae Diocesis, vel ab Episcopo
illius Diocesis, in qua de praesenti residet? Pro-
babilius reor ab hoc Episcopo dispensandos
esse, non solum quia probabile est per habita-
tionem transeuntem aliquale domicilium, &
subiectionem acquiri in ordine ad absolutio-
nem, & dispensationem: sed quia existimo No-
uitios ingredientes Religionem, verum &
proprium domicilium acquirere, & antiquum
relinquere. Quia ingrediuntur animo in fo-
perpetuo manendi quantum est ex parte sua cui
non obstat intentio exeundi, si forte sibi Reli-
gio displiceat. Sanch. pluribus relatis. l. 4. de vo-
to, cap. 43. n. 20. An verò Praelatus Regularis
eadem Ordinaria potestate fungatur ad No-
uitiorum dispensanda vota quaevis.

Praelatus Regularis huiusmodi potestate
non fungitur. Quia Nouitij non videntur sub-
iici Religionum Praelatis, nisi quatenus neces-
sarium fuerit, vt ipsi Religionem experiantur,
& Religio ipsos alia namque subiectio neces-
saria non est, nec est, vnde oriatur. At ad praer-
factum finem non est necessaria absoluta pote-
stas dispensandi in votis praefato experimento
non praeducantibus: Ergo Praelatus Regularis
huiusmodi potestate non fungitur. Sic Azor. p. 1.
l. 11. c. 19. q. 21. Sayr. in Clauis. l. 6. c. 1. n. 93. Suar.
l. 6. de voto, c. 11. n. 9. & plures alij apud ipsos.

611 *Potest dispensare.* Praelatus Regularis potest cum nouitiis, sicuti
cum professis in votis dispensare. Quia Praelati
Regulares exempti esto in nouitios potestate
non habeant dominatiam: habent tamen po-
testatem iurisdictionis, ad integrè illos in suis
actionibus regendos, & eorum excessus puni-
endos: vt constat ex vfu, & praxi Religionum:
Sed potestas dispensandi in hac iurisdictione
fundatur: Ergo. Ita Lessi. l. 2. c. 40. dub. 18. n. 133.
Manu. ro. 2. sum. c. 89. n. vlt. Henric. l. 7. c. 2. n. 7.
Angel. v. Dispensatio, n. 8. Syluest. ibi, q. 14. dicto
1. Sanch. lib. 4. sum. cap. 39. num. 17. Bonac. tom.
2. d. 4. q. 2. puncto 7. num. 27.

612 *Hanc iurisdic-
tionem exor-
tem esse reor.* Hanc sententiam veritorem esse reor, aduer-
tens Episcopum non habere potestatem dis-
pensandi cum Nouitiis, nisi ipsi ei specialiter
suaditi velint. Facta autem subiectione volun-
taria, posse: Neque inconueniens est, à pluribus
posse Nouitium beneficium dispensationis ac-
cipere: cum id in eius cedat utilitatem, & in
favorem Religionis. Dixi verò Praelatos ha-
bentes iurisdictionem quasi Episcopalem pos-
se dispensare in omnibus votis, quae non fue-
rint specialiter reseruata. Certum est enim spe-
cialiter reseruari à Pontifice quinque Vota,
nempè Castitatis, Religionis, & Peregrinatio-
nis in Terram Sanctam, & ad D. Iacobum
Compostellanum, & ad D. D. Apostolos Pe-
trum & Paulum in Vrbe.

PROBL.

PROBL. CXL.

Votum illud in quod votum reservatum commutatum est Pontificia auctoritate: manet, & non manet similiter reservatum.

614 *Strenua de votum reservatum*
Praemitto, reservationem odiosam esse, eo quod potestatem Ordinariam restringit, & diminuit, ea de causa strictè interpretandam & intelligendam de Voto absoluto, & perfecto Castitatis, Religionis, & Peregrinationis. Unde deduxerim, Vota diminuta castitatis reservata non esse nec Votum Religionis non approbatum, nec Votum peregrinationis. Hierosolymitanae emissum ob alium finem, quam denotio- nis, nec Votum castitatis. Religionis, aut peregrinationis emissum sub aliqua circumstan- tia accidentali, qua ex parte illam circumstan- tiam spectat. Quaerim verò, num reservatum sit Votum illud, in quod Votum reservatum commutatum est: verbi gratia, si Pontifex Votum Religionis in elemosinam, ieiunium, aliudve opus penale commutaret?

615 *Manet refer- vatium*
Reservatum manet. Quia extat regula iu- ris, Subrogatum sapere naturam eius, cuius lo- co subrogatur, leg. vni. Cod. de rei uxoriae acti- & colligitur ex cap. Ecclesia, 1. de lite pendente. Et quia Pontifex transfert vinculum prioris Voti reservati in materiam de se non reservatam, ut inferatur manere reservatum illud votum si non per se tamen ex translatione. Sic nonnulli, quos pressio nomine memorat Sanchez. lib. 8. de matrim. d. 9. num. 20. & lib. 4. sum. cap. 4. num. 45.

616 *Refervatium non manet.*
Non manet reservatum, sed dispensari po- test Votum illud in quod reservatum commu- tatum est, Quia facta commutatione Votum de materia reservata extinctum est, & loco il- lius subrogatum est Votum de materia non re- servata. Ita Sanchez citat. num. 46. Layman. lib. 4. tra. 1. 4. cap. 8. num. 1. Basil. lib. 8. de matrim. cap. 8. §. 2. num. 24. Suar. lib. 6. de Voto, cap. 20. num. 5. Lessi. lib. 2. cap. 40. dub. 18. num. 124. Sa verb. Votum, num. ult. Pala. tom. 3. tra. 1. 15. d. 2. punct. 1. i. num. 5.

617 *Etiam sum- muntur*
Eiusdem mentis sum. Quia textus citati intelligi debent in favorabilibus, non in odiosis. Item in iis, quae pertinent per se, & intrinsecè ad subrogationem: non in iis, quae subrogationi accidentaria sunt, qualis est reservatio, quae ex libera reservantis vo- luntate pendet. Certè subrogatum sapit natu- ram primariam illius, cuius loco subro- gatur: non autem accedens illius. Cum au- tem secundum naturam primariam illud Vo- tum, cuius loco alterum subrogatur, reservatum non fuerit, sed sub potestate cuiuslibet Praelati contineretur: efficitur, subrogatum reservatum non esse.
* * *

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

PROBL. CXLI.

Reservata sunt, & reservata non sunt tam Vota purè conditionalia, quam poenalia, post impletam conditionem: sed pos- sunt, & non possunt à Praelatis inferiori- bus dispensari.

Recolo, plures esse casus, in quibus pos- sunt Praelati inferiores Vota reservata dis- pensare. Primus est, si habentibus dignitatem concessa fuerit à Pontifice facultas super his Votis dispensandi. Secundus, si materia Voti sit levis, quod in praesenti locum habere non po- test, nisi volens voluerit, se ad solam venia- lem culpam obligare. Tertius est, si casus ex- postulantes dispensationem frequentes sint. Quia non est credendum, velle Pontificem si- bi dispensationem reservare. Quintus in ex- traordinatio aliquo euentu, quando scilicet urget necessitas gravis dispensationis, nec ex- pectari potest Pontificis, aut qui eius locum gerit, responsio, absque gravi spiritalis salu- tis periculo. Quia id rectè convenit guberna- tioni. Sextus; cum dubium est, an Votum sit reservatum, siue sit dubium iuris, siue facti. Nam credendum est, reservatum non esse septi- mus, si consuetudine fuerit praescriptum, posse inferiores Praelatos in his Votis reservatis dis- pensare. Quia consuetudo sicut legem potest constituere, ita constitutam poterit abrogare. Octavus est, si Vota fuerint conditionalia. Quia cum consensus in hac Vota perfectus non fuerit, non videtur reservatione, quae stri- cti iuris est, comprehendi. Porro ut ad quaestio- nem accedamus, advertendum, alia esse Vota purè conditionalia, alia conditionalia poena- lia. Deinde conditionalia sumi posse ante im- pletam conditionem, vel post illam impletam. Si ante impletam conditionem sumuntur, re- servationi non subsunt. Quia Votum castitatis, Religionisve sub aliqua conditione de futuro contingenti non obligat ad castitatem; vel Religionem ante conditionem impletam; sed solam obligat in euentu conditionis. Ergo non subsistit reservationi ante conditionis euentum. Quid autem post impletam conditionem? Re- servata nè sunt vota tam purè conditionalia, quam poenalia?

619 *Referva- sunt.*
Reservata sunt. Quia purificata conditione, obligatio Voti, quae antea suspensa, & imper- fecta erat, perficitur, ac consummatur, ac si eo tempore contraheretur. leg. Posterior. 11. ff. qui in pignore potiores habeantur, ibi: Cum enim se- mel conditio extiterit, perinde habetur, ac si il- lo tempore, quo stipulatio interposita est, sine conditione facta esset. Quod si eo tempore Vo- tum castitatis fuisset emissum absolute, in po- nam delicti commissi nullus dubitat fore refer- vatium: Ergo etiam reservatur emissum sub con- ditione delicti committendi, si de facto deli- ctum committatur. Sic Sotus lib. 7. de iust. quest. 2. art. 1. ad 4. Couar. de pactis part. 1. §. 1. num. 12. Gutier. qq. Canonic. lib. 2. cap. 2. §. 1. num. 50. Ba- sil. lib. 8. de matrim. cap. 9. num. 7. Azor. part. 1. l. 1. cap. 10. quest. 1. & cap. 19. quest. 13. & alij apud Santium citandum.

Q 3 Reservata

60
Reservata
non sunt.

Reservata non sunt eiusmodi vota tam pure conditionata, quam conditionata poenalia impleta conditione. Quia vota conditionalia impleta in sua natura imperfectum, & diminutum consensum in rem promissam quippe est consensus sub conditione contingenter futura: sed hic diminutus consensus non mutatur superveniente conditione: alias novum votum fieret: At ex illo domputo & in perfecto consensu, qui prateriit, posita conditione nascitur absoluta, & perfecta obligatio rei promissae exequende: Ergo hæc vota reservata non sunt. Quia reservatio, quæ quidem stricti iuris est, solum vota ex sua natura perfecta, & absoluta debet comprehendere. Ità Tolet. l. 4. cap. 18. nuper. 11. citans Victoriam. Anton Gomez in Kul. Cruc. Claus. 10. num. 99. Et reputant probabilem Lessi. l. 2. cap. 40. dub. 18. num. 131. Laym. l. 4. tract. 4. cap. 8. num. 10. & Basil. ubi supra. Pala. 10. 3. tract. 15. d. 2. punct. 12. num. 15. & alij ex recentioribus.

621
Idem sentio.

Certe contrariæ sententiæ Doctores admittunt, cum dubium est, an votum aliquod reservatum sit, non esse reservatum; quia reservatio utpote odiosa rem certam afficit, non dubiam: & in casu dubio in benigniorem partem est inclinandum. At negari non potest esse satis dubium, cum sit sub opinione probabilis positum, an vota pure conditionalia sint reservata etiam post impletam conditionem. Ergo affirmandum est, reservata non esse, sed absque scrupulo vilo postea Prælati inferioribus, causa intercedente, dispensari.

PROBL. CXLII.

Cum alicui delegetur facultas dispensandi in omnibus votis: intelligitur, & non intelligitur concessa esse etiam ad vota reservata præter votum castitatis, & Religionis.

622
Intelligitur concessa facultas ad omnes, excepto castitatis & Religionis voto.

Intelligitur concessa esse facultas ad dispensandum in omnibus votis: Castitatis, & Religionis excepto. Quia hæc in generali concessione non veniunt, sed indigent speciali. Secus verò de voto peregrinationis ultra marinæ & à fortiori Romanæ, ac Compostellanæ, cuius reservatio, quia non est tanti momenti, neque ita antiqua ac votum castitatis & Religionis, non videtur hac speciali, & expressa concessione indigere. Sic Sotus l. 7. de iust. q. 4. a. 3. Manuel. p. 2. sum. c. 97. n. 1. Sanch. l. 8. de matr. d. 9. num. 2.

623
Ad nulla reservata intelligitur concessa facultas.

Non intelligitur concessa esse facultas ad illa vota reservata. Quia id manifestè colligitur ex o. si Episcopus, de penis. & remis. in 6. Vbi Pontifex loquens, de casibus reservatis: negat in generali concessione comprehendere sed indigere expressione speciali. Et subdit Pontifex rationem. Quia in generali concessione non veniunt ea, quæ non esset quis vero similiter in specie concessurus regu. In generali, 81. de reg. iuris in 6. quod non aliter fit, nisi quia sunt reservata. Cum ergo non solum vota Castitatis & Religionis, sed triplicis etiam peregrinationis reservata sint, fit,

in generali concessione dispensandi vota, hæc reservata minime comprehenduntur. Ita Suar. l. 6. de voto, c. 15. nu. 4. Sanch. retractans sententiam. l. 4. sum. c. 40. n. 16. Laym. l. 4. tr. 4. cap. 8. num. 7. Basil. l. 8. de matr. cap. 10. num. 5. Palaus tom. 3. tract. 15. d. 2. punct. 13. num. 1. & alij.

Eiusdem opinionis sum. Quia nulla alia de causa vota castitatis, ac Religionis indigent speciali concessione, nisi quia sunt reservata. Quod vero sint antiquitus, & pluribus relecta decretis, non variat reservationis qualitatem. Cum ergo vota triplicis illius peregrinationis verè reservata sint, etiam concessione speciali indigebunt. Porro id expressè, meo iudicio, indicatur in Extrav. Etsi dominici 2. de penis. & remis. Vbi Pontifex omnia illa quinque vota reservata æquiparat in specialis licentiæ, & expressionis necessitate. ibi: Nisi ex speciali licentiâ, & certâ scientia nostra. At si alicui concessa sit facultas dispensandi in votis reservatis absque vlla exceptione, omnia comprehenduntur. Quia nulla est specialis ratio neque ex usu, neque ex consuetudine vnum potius, quam aliud excipiendi. Sanch. l. 4. sum. cap. 40. num. 17. Suar. l. 6. de voto, cap. 26. numer. 5. Basil. l. 8. de matr. cap. 10. num. 6. si omnia vota concedantur, excepto voto Castitatis & Religionis censet communis sententia, ne illa concessio sit inutilis, voluisse Pontificem in illa generali concessione reliqua reservata minora comprehendere. Verum si concessio esset omnium votorum etiam Castitatis, omnia minora debent censeri concessa. Quia illa dictio ampliatiua etiam, arguit idem esse in casibus minoribus Sanch. l. 4. sum. c. 40. n. 1. Basil. l. 8. de matr. c. 10. n. 6. Equidem hæc facultas dispensandi in votis generaliter extenditur ad vota ante & post concessionem emissâ. Quia petit latam interpretationem. Suar. l. 6. de voto, cap. 3. Nunquam tamen censetur extensa ad vota in commodum tertij facta, si à tertio illo excepta sint. Quia tunc non solum habent voti obligationem, sed etiam promissionis humanæ acceptæ: ac proinde obligationem fidelitatis, ac iustitiæ. Basil. l. 8. de matr. cap. 10. num. 7. si autem rogites, quibusnam potestas dispensandi re ipsa delegata sit: respondeo generaliter solum inveniri Religiosis delegatam. Nam Innocentius VIII. concessit Mendicantibus, ut possint dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi excepto voto peregrinationis ultra duas dietas, hoc est ultra viginti leucas. Et Martinus V. impertit Benedictinis omnia vota Episcopalia absque vlla limitatione; qua facultate gaudent omnes Religiosi, qua eorum privilegium communicant. Ex qua concessione constat manifestè, posse Religiosos dispensare in omnibus votis (exceptis illis quinque reservatis) sicut possunt Episcopi: cum hac tamen differentia, quod Episcopi possunt etiam in illis quinque reservatis dispensare, cum vrget necessitas maturandi dispensationem, neque patet aditus ad Pontificem, seu ad vices illius habentem. Religiosi verò in hoc casu dispensare non possunt. Possunt autem cum quibuscumque fidelibus ex quacumque Diocesi ad se venientibus. Quia cum omnes Pontifici privilegium concedenti subiciantur, non est, cur ad fideles vnius Diocesis

624
Eiusdem sententia sum
pluribus relecta
decretis
variatur
reservationis
qualitas
tamen
non variat
reservationis
qualitatem

ELSCOBA
Theol. Mo
Tom III. I
E. IV

Dioecesis limitetur: secus verò. Episcopi, qui cū iure ordinario procedant, & ex officio: solum ex comparatione fidelium suæ Dioecesis eam possunt exercere potestatem. Sanch. l. 4. sum. cap. 40. num. 17. Præter privilegium præfatum concessum est Prouincialibus Mendicantiis, & Religiosis ab ordinario approbatis, quibus ipsi communicauerint, potestas dispensandi ad petendum debitum cum, qui post votum castitatis matrimonium contraxerint. Sic Pius v. *vine vocis oraculo*, vt testantur plures relati à Santio l. 8. de matr. cap. 16. num. 3. & refertur in compend. privileg. Societatis Iesu. v. *Dispensatio*. §. 9. Neque opus est, matrimonium consummatum esse. Quia nec privilegium eam restrictionem non apponit, & quia incontinentiæ periculum semper ad est, cum cohabitatione deferere minimè teneatur. Basil. l. 8. de matr. cap. 10. num. 12. Denique huius privilegij virtute haud possunt dispensari ij, qui post matrimonium contractum, castitatem vouerunt. Quia de hisce privilegium non loquitur.

PROBL. CXLIII.

Concessa alicui dispensandi potestate, eo ipso censetur, & non eo ipso concessa, commutandi vota, potestas.

625 *Qui Docto- res commu- niter,*
Communiter Doctores docent, concessa potestate ad vota commutanda, potestatem ad dispensandum non concedi, vtpotè maiorem, nec villo modo contentam sub potestate ad commutandum. Suar. l. 6. de voto. cap. 12. num. 4. Barbosa p. 2. de potest. Episc. alleg. 37. num. 4. Quæserim autem, num concessa potestate dispensandi, eo ipso censetur concessa, commutandi vota, potestas?

626 *Non censetur eo ipso concessa,*
Non censetur, eo ipso concessa. Quia sunt potestates omnino diuersæ, nec vna sub alia comprehenditur. Nam potestas dispensandi, est potestas auferendi integrè obligationem: at commutandi potestas non est auferendi obligationem, sed eam in aliam materiam transferendi. Non igitur vna sub alia valet comprehendendi. Sic Nauar. sum. cap. 13. n. 79. Sanch. aliis relatis, l. 8. de matr. d. 2. num. 15. & l. 4. sum. cap. 40. num. 4. & 5. Valent. 1. 2. d. 6. q. 6. pun. 7. Azor. p. 1. l. n. c. 10. q. 44. & c. 18. q. 7.

627 *Ex ipso concessa censetur,*
Concessa ad dispensandum potestate, concessa censetur ad commutanda vota potestas. Quia commutatio est quædam partialis, seu diminuta dispensatio: si quidem obligationem voti tollit non absolute sed sub onere alterius subrogatæ materiæ, quod longè minus est, & potestati absolute dispensandi subordinatum. Ergo habens potestatem dispensandi vota, ea poterit commutare, iuxta regul. iuris § 3. Cui, licet quod est plus, licet vtrique quod est minus. Præcipue cum minus sub eodem ordine continetur. Ita Barbosa p. 2. de potest. Episc. alleg. 37. num. 13. Sorus l. 7. de iust. q. 4. ar. 3. Sa. v. vari dispensatio, num. 19. Basil. de matr. l. 8. cap. 10. num. 3. Læym. l. 4. tr. 4. cap. 8. num. 20. Lessi. l. 2. cap. 40. dub. 16. num. 108. Suar. l. 6. de vote, cap. 12. num. 9.

628 Probabiliorem hanc sententiam credo,

quam sic explicarim: Ad tollendam integrè voti obligationem, difficile est causam legitimam inuenire: quæ tamen sæpe inuenitur, eo ipso quod volens loco prioris obligationem aliam acceptet. Poterit ergo dispensans obligationem voti tollere, ea conditione posita, & non aliter. At in hoc consistit commutandi potestas: Ergo. Certè ipse Sanch. (à cuius sententia difficile vnquam recedo) re ipsa consentit, potentem dispensare posse expresse sumpta delegantis voluntate miscere commutationem. Quia hic modus dispensandi melior, ac tutior est, & à Pontifice vñtutus. Ex qua doctrina conuincitur, posse votum inæquale commutare. Nam multo minus est commutationem inæquale facere, quam in minus.

CAPVT XXIII.

Circa Voti Commutationem.

PROBL. CXLIV.

Potest quis, & non potest, propria autoritate votum in rem æqualem commutare.

Suppono ex sect. 1. Commutatio-
Suppono ex sect. 1. Commutationem à pura dispensatione differre, quod commutatio tollit obligationem voti non simpliciter & purè, sicut dispensatio, sed sub onere nouæ obligationis priori subrogatæ. Hæc autem obligatio subrogata priori potest esse grauior, æqualis, ac leuior, pro grauiori, æquali vel leuiore materia subrogata. Certum verò est, si quis votum commutet in rem euidenter meliorem, id posse propria autoritate, & absque vlla causa gerere, nisi specialiter aliqua lege, præcepto vè prohibeatur. Nauar. cap. 12. sum. num. 75. Azor. p. 1. l. 11. cap. 18. q. 1. & alij communiter. Quia si res in quam votum obligatio transfertur, omnibus consideratis, est melior, consequenter erit Deo gratio. At in rem leuiorem, seu inferiorem nullatenus votum propria potest autoritate commutari. Quia est contra rationem velle obligare Deum creditorem, vt rem inferiorem loco superioris debitæ acceptet. Idem dixerim de re sub dubio, vel sub opinione æquali, cuius obligatione satis facere quis non potest debito certo. Quia ignorat gratum fore creditori, ab eo que acceptari. *Omnes communiter.* Quæserim autem, num quis valeat votum in rem æqualem propria autoritate commutare?

629 *Potest quis,*
Potest quidem. Quia posita æqualitate materiæ subrogatæ, videtur certum vtramque esse æque Deo gratam existere. Ergo vtraque satis fieri debito potest. Nam licet inuito creditore, vnum pro alio solui nequeat: bene tamen si ipsi gratum sit. *Instit. Quibus modis tollitur obligatio.* At materia subrogata æqualis est æque grata Deo ac illa, quæ fuit determinatè promissa Ergo ipsius obligatione debito fit satis. Sic Medin a l. 1. sum. cap. 14. §. 7. Henric. l. 5. de penis. cap. 20. n. 5. & l. 7. de indul. cap. 30. num. 5.